

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas lietuvių kalba	Kodas
Lytis kultūroje	

Anotacija
Viešojoje erdvėje garsiai skamba frazės „lyčių lygybė“, „socialinė lytis“, „diskriminacija lyties pagrindu“, tačiau mažai kalbama apie kultūrinę – literatūrinę, istorinę, vizualiąją, kinematografinę – lyties vaizduotę ir raišką. Vienas pagrindinių XX a. pabaigos–XXI a. pradžios literatūros, vizualiųjų menų, kino ir istorijos analizės metodų – feministinė kritika – daro būtent tai: nagrinėja meninę, tekstinę, vizualinę ar istorinę lyties raišką ir tai, kaip ji veikia įvairiuose meno bei mokslo laukuose. Kitaip tariant, ji analizuoja lyties temą per feministinę ir maskulinistinę perspektyvas (maskulinizmo studijos yra feministinės kritikos dalis).
Kurso metu aptarsime svarbiausius feministinės kritikos etapus, metodologines prieigas ir tai, kaip jos gali atverti ir paaiškinti ne tik literatūros, kino bei istorijos, bet ir kitus pasaulio, kuriame gyvename, reiškinius.

Dėstytoja(-s) (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojanti : prof. dr. Eglė Kačkutė Kitos : prof. dr. Dalia Satkauskytė, doc. dr. Atėnė Mendelytė, dr. Ieva Balčiūnė, dokt. Ieva Šakelaitė.	Filologijos Fakultetas

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	Individualiųjų / bendrųjų universitetinių studijų modulis

Įgyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Kontaktinė (auditorinė)	Pavasario semestras	lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: Anglų k. žinios B2 lygiu	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	48	82

Dalyko (modulio) tikslas		
Modulio tikslas – supažindinti studente us su lyties kategoriją probleminančiomis kritinėmis / analitinėmis kultūros reiškinių analizės prieigomis (klasikinio, <i>queer</i> feminizmo, maskulinizmo ir interseksionalaus feminizmo), feministinės kritikos raida ir naujausiais su lytimi susijusiais tyrimais; ugdyti santykį su kultūrine lyties dimensija, gebėjimą taikyti su lytimi susijusias analitines prieigas ir artikuliuoti su lyčių hierarchijų raiška susijusius teiginius bei argumentus.		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Modulį išklausiusios ę studentės ai: - žinos ir gebės taikyti esminius su lytimi susijusios kultūrinės analizės principus; - suvoks ir gebės naudotis esminėmis feministinės prieigos sąvokomis; - gebės atpažinti ir analizuoti sovietų Lietuvos visuomenėje diegtus ideologinius lyčių vaidmenų ir santykių diskursus bei atpažinti su lyčių vaidmenimis susijusių reiškinių kultūrinės, politinės ir ideologinės ištakas;	Probleminis dėstymas, literatūros / teorinės literatūros kritinis skaitymas ir aptarimas, analizė, diskusijos, darbas grupėmis.	Tarpiniai atsiskaitymai (1), (2). Egzaminas – grupinė kūrybinė užduotis: tinklalaidė.

– gebės kritiškai žodžiu ir raštu aptarti reiškinius iš klasikinio, <i>queer</i> feminizmo, maskulinizmo bei interseksionalaus feminizmo studijų perspektyvų.		
---	--	--

Temos	Kontaktinio darbo valandos						Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratvobos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas
1. Lyties dimensija literatūroje 1.1. Lytis kaip analizės įrankis (lytis, lyčių hierarchija, hegemoninis vyriškumas, agentyvumas, privalomasis heteroseksualumas) 1.2. Moterų literatūra ir feministinės kritikos metodai (literatūros kanonas, hegemoninės estetikos prielaidos, feministinė literatūra) 1.3. Autorės/teksto santykis. Autofikcijos (moterų balsas ir agentyvumas) 1.4. Moterų kūniškumo raiška literatūroje (simbolinis smurtas ir literatūrinės subversyvumo praktikos)	8		4				12	22
2. Lyties dimensija istorijoje 2.1. Lyties dimensija istoriografijoje: pagrindinės įtakos, politiniai ir kultūriniai kontekstai. 2.2. Ideologinio šeimos ir lyties diskurso sovietmečiu problemos, seksualinė reputacija. 2.3. Lytis sovietinėje kasdienybėje. 2.4. Lytis šeimos planavimo politikoje, ideologijoje ir praktikoje sovietinėje ir posovietinėje Lietuvoje	8		4				12	20

								Tinklaidės kūrimas.
3. Lyties dimensija vizualiuose menuose: 3.1. Kūrėjos ir žiūrovės: kokios ir kodėl buvo arba ne? 3.2. Žvilgsnis: teorinis konceptualizavimas ir meninės praktikos (vyriškas/moteriškas žvilgsnis) 3.3. Žanras ir lytis: populiariusis kinas (meno kanonas) 3.4. Feministinio meno taktikos (subversyvumo strategijos, suvokėjų bendruomenės)	8		4				12 20	Seminarams skirtos medžiagos ir literatūros analizė (darbas paskaitų/seminarų metu). Nochlin, “Why Have There Been No Great Women Artists?” (savarankiškas pasiruošimas seminarui) Mulvey, “Vizualinis malonumas ir pasakojamasis kinas”, pp. 344–362. (savarankiškas pasiruošimas seminarui) Aistė Račaitytė ir Mantė Valiūnaitė, „Ką veikia ir kaip atrodo moterys lietuvių komerciniame kine?“, <i>Fokuse: moterys Lietuvos kine</i> , sud. Natalija Arlauskaitė ir Lina Kaminskaitė, Vilnius: Lapas, 2021, p. 148-187. Ačiū! (savarankiškas pasiruošimas seminarui) Natalija Arlauskaitė, „Trumpas feministinės kino teorijos žinynas“ [atskiri straipsniai] (savarankiškas pasiruošimas seminarui) Sąvokų refleksijos rengimas. Tinklaidės kūrimas.
4. Lyties dimensija kine 4.1. Interseksionalumas (identifikacija, interseksionalus identitetas, interseksionali diskriminacija) 4.2. Maskulinizmo studijos (heteroseksualus vyriškumas, narcisizmas)	8		4				12 20	Teorinės literatūros skaitymas, analizė ir aptarimas. Darbas grupėse (darbas paskaitų/seminarų metu) N. Lykke, “Theorizing Intersectionalities: Genealogies and Blind Spots”, pp. 67–86 (savarankiškas pasiruošimas seminarui) S. Neale, “Masculinity as Spectacle: Reflections on Men and Mainstream Cinema”, pp. 9–19 (savarankiškas pasiruošimas seminarui) filmo peržiūra: Silvana Imam, 2017, <i>Silvana – väck mig när ni vaknat</i> (Silvana – pažadinkite mane kai pabusite), Švedija, trukmė – 95 min. (savarankiškas pasiruošimas seminarui) Sąvokų refleksijos rengimas. Tinklaidės kūrimas.
Iš viso	32		16				48 82	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Tarpinis atsiskaitymas (1) – sąvokų testas.	30 %	Balandžio mėn.	Maksimalus įvertinimas sudaro 20 % galutinio pažymio. Vertinimo kriterijai:

			10 – puikios žinios ir studijuotos medžiagos supratimas (20–19 teisingų atsakymų); 9 – labai geros žinios (18–17 teisingų atsakymų); 8 – geros žinios (16–15 teisingų atsakymų); 7 – daugiau nei patenkinamos žinios (14–13 teisingų atsakymų); 6 – patenkinamos žinios (12–11 teisingų atsakymų); 5 – pakankamos žinios (10–9 teisingų atsakymų); 4 – nepakankamos žinios (mažiau nei 9 teisingi atsakymai).
Tarpinis atsiskaitymas raštu arba žodžiu (2) auditorijoje.	30 %	Gegužės mėn.	Maksimalus įvertinimas sudaro 40 % galutinio pažymio. Vertinimo kriterijai: - analizės kryptingumas ir aiškus tezės formulavimas (4 balai); - gebėjimas teisingai apibūdinti ir taikyti kurso metu aptartas sąvokas/terminus/metodus (4 balai); - akademinis raštingumas (2 balai).
Egzaminas – grupinė kūrybinė užduotis: tinklalaidė.	40 %	Birželio mėn.	Pasirinkto kultūrinio reiškinių analizė, taikant modulio metu aptartas kritines prieigas. Maksimalus įvertinimas sudaro 40 % galutinio pažymio. Studentai grupėse turės sukurti 7–10 min. trukmės audio įrašą (tinklaidę) (iki 500MB apimties). Vertinimo kriterijai: - gebėjimas analizuoti pasirinktą temą/problemą lytiespožiūriu (5 balai); - gebėjimas pristatyti medžiagą aiškiai ir struktūruotai (3 balai); - idėjos originalumas (2 balai); - grupės narių tarpusavio vertinimas, kuomet grupių nariai vertina vieni kitų indėlį. Šio vertinimo pagrindu bus vertinamas atskirų studentų darbas.
Seminarų lankomumas yra privalomas. Dviejų blokų metu įgyti gebėjimai vertinami 10 balų skalėje. Galutinis įvertinimas – kaupiamasis balas, kuriame tarpinių atsiskaitymų ir egzaminų įvertinimai sudaro, atitinkamai, 2x30 % + 40 % proc. viso įvertinimo.			

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla	Prieiga internete ar VU bibliotekoje
Privaloma literatūra					
Vanessa Springora	2020	Abipusiu sutikimu, p. 144		Vilnius: Baltos lankos	VU Č. Milošo skaitykla
Gayatri Spivak	1988	Can the Subaltern Speak?	'Can the Subaltern Speak?' in Cary Nelson and Lawrence Grossberg (eds) <i>Marxism and the Interpretation of Culture</i>	London: Macmillan, 1988.	Įkelta Moodle
Adrienne Rich	1980	Compulsory Heterosexuality and Lesbian Existence	Signs, Summer, 1980, Vol. 5, No. 4, Women: Sex and Sexuality (Summer,		https://www.jstor.org/stable/3173834

			1980), pp. 631–660		
Pierre Bourdieu	2002	“Post Scriptum” in <i>Masculine Domination</i>		Stanford University Press	VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų skaitykla
Vanessa Filho,	2023	Consent			https://www.canalplus.com/articles/cinema/le-consentement-un-film-glacant-sur-l-emprise-du-predateur-gabriel-matzneff
Laura Mulvey	1995	Vizualinis malonumas ir pasakojamasis kinas	Karla Gruodis (sud.), Feminizmo ekskursai	Vilnius: Pradai	VU Filosofijos skaitykla ir kitos vietos
Natalija Arlauskaitė	2010	Trumpas feministinės kino teorijos žinynas		Vilnius: VU leidykla	VU Filosofijos skaitykla ir kitos vietos
Linda Nochlin	1971	Why Have There Been No Great Women Artists?			https://www.artnews.com/art-news/retrospective/why-have-there-been-no-great-women-artists-4201/
Antanas Terleckas, Marius Ėmužis, Tomas Vaiseta			„Ko tyli istorikai“ laida su dr. Olga Mastianica „Moterys XIX a. sukilimuose“, trukmė – 1:00 val.		https://www.youtube.com/watch?v=0hkmjUFI-k
Antanas Terleckas, Marius Ėmužis, Tomas Vaiseta		„Privatumas, šeima, lyčių santykiai ir seksualumas sovietmečiu“, trukmė – 1:00 val.	Tinklaidės „Ko tyli istorikai“ laida su dr. Tomu Vaiseta, 2020-04-24		https://www.youtube.com/watch?v=HoX9q8EjxIE&ab_channel=Kotyliistorikai%3F
Lykke, N.	2010	Theorizing Intersectionalities: Genealogies and Blind Spots, pp. 67–86	Feminist Studies: A Guide to Intersectional Theory, Methodology and Writing	London, New York: Taylor & Francis Group	ProQuest
Neale, S.	1993	Masculinity as Spectacle: Reflections on Men and Mainstream Cinema pp. 9–19	Screening the Male: Exploring Masculinities in the Hollywood Cinema	London, New York: Taylor & Francis Group	ProQuest
Silvana Imam	2017	Silvana Imam, <i>Silvana – väck mig när ni vaknat</i>			Silvana, filmas ŽMONĖS

		(Silvana – pažadinkite mane kai pabusite), Švedija, trukmė – 95 min.			Cinema (zmonescinem a.lt)
Papildoma literatūra					
Eglė Kačkutė	2024	The Migrant Mother's Silence in Her Mother Tongue as a Mothering Strategy	<i>Contemporary Women's Writing</i> , Volume 18, Issue 2, December 2024, Pages 128–148,	Oxford University Press	https://doi.org/10.1093/cww/vpae027
Adrienne Rich	1980	Compulsory Heterosexuality and Lesbian Existence	Signs, Summer, 1980, Vol. 5, No. 4, Women: Sex and Sexuality (Summer, 1980), pp. 631–660		https://www.jstor.org/stable/3173834
Sofi Oksanen	2003	Stalino karvės pp.189-196. Bus pateikta Moodle		Vilnius: Versus Aureaus	VU Č. Milošo skaitykla
Judith Butler	1997	<i>The Psychic Life of Power</i>		Stanford University Press	TSPMI Tarptautinių santykių ir politikos mokslų skaitykla
Natalija Arlauskaitė, Lina Kaminskaitė (sud.)	2021	Fokuse: moterys Lietuvos kine		Vilnius: Lapas	VU biblioteka, el. leidinys
Wendy Z. Goldman	2002	Women at the gates: gender and industry in Stalin's Russia		Cambridge: CUP	VU komunikacijos skaitykla
Lynne Attwood	2010	“Gender and housing in Soviet Russia: Private lives in a public space”		Manchester: Manchester University Press	VU Istorijos fakulteto skaitykla
Aušra Maslauskaitė	2004	„Meilė ir santuoka pokyčių Lietuvoje“		Vilnius: Mokslo aidai	VU Filosofijos, Istorijos, komunikacijos skaityklos
Dalia Marcinkevičienė	1999	„Vedusiųjų visuomenė: santuoka ir skyrybos Lietuvoje XIX amžiuje – XX amžiaus pradžioje“		Vilnius: Vaga	VU filosofijos, istorijos skaitykla;
Kristen R. Ghodsee, Julia Mead	2018	“What Has Socialism Ever Done For Women?”	<i>Catalyst</i> Vol. 2, No. 2		https://www.academia.edu/38225334/What_Has_Socialism_Ever_Done_for_Women

Vladimir Shlapentokh	1991	“The Soviet Family in The Period of the Decay of Socialism”	Journal of Comparative Family Studies Vol. 22, No. 2		https://www.jstor.org/stable/41602151
Patricia Hill Collins	1988	“It’s All in the Family: Intersections of Gender, Race and Nation”	<i>Hypatia</i> Vol. 13, No. 3		JSTOR
Toni Calasanti, Kathleen F. Slevin, Neal King	2006	“Ageism and Feminism: From ‘et cetera’ to center”	<i>NWSA Journal</i> Vol. 18, No. 1		https://vtechworks.lib.vt.edu/bitstream/handle/10919/80404/Ageism_and_Feminism_From_Et_Cetera_to_C.pdf;jsessionid=E549BFDF19237C7ECA3D001132852EE4?sequence=5
Lisa Bowleg	2008	“When Black + Lesbian + Woman ≠ Black Lesbian Woman: The Methodological Challenges of Qualitative and Quantitative Intersectionality Research”	<i>Sex Roles</i> Vol. 59, No. 5-6		SpringerLink
Sara Ahmed	2010	The Promise of Happiness		Duke: Duke University Press	VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų skaitykla
Todd W. Reeser	2010	Masculinities in Theory: An Introduction		Oxford: Blackwell	ProQuest
Rachel Adams, David Savran, red.	2002	The Masculinity Studies Reader		Oxford: Blackwell	ProQuest
Yvonne Tasker	1995	Spectacular Bodies: Gender, Genre and the Action Cinema, 2nd ed.		London: Routledge	ProQuest
Kaja Silverman	1992	Male Subjectivity at the Margins		London: Routledge	ProQuest

Sandas atnaujintas 2025-11-24